

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління діяльністю банків на фінансовому ринку»
(назва магістерської програми)

на тему:
«Стратегія управління золотовалютними резервами»
(назва теми)

Виконавець:

студентка 6 курсу
кредитно-економічного факультету
Соколова П.О.
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., викладач
(науковий ступінь, вчене звання)
Деркач Ю.Б.
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

ОДЕСА – 2018

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах обмеженої пропозиції іноземної валюти, внаслідок скорочення експорту та відсутності притоку зовнішніх запозичень, виникає дефіцит іноземної валюти на валютному ринку, тому питання раціонального використання НБУ золотовалютних резервів є вкрай гострим. Ситуація ускладнюється тим, що в Україні протягом останніх років слабкий інвестиційний клімат та передбачаються пікові виплати за зовнішнім державним боргом у 2019 р. Зазначене потребує дослідження теоретичних та практичних засад раціонального використання золотовалютних резервів, як з метою підтримання курсової стабільності так і для збереження валютної безпеки, яка визначається наявністю достатнього обсягу міжнародних резервів для виконання зовнішніх зобов'язань держави.

Мета дослідження обґрунтування теоретичних засад процесу управління золотовалютними резервами країни та надання практичних рекомендацій з питань удосконалення їх раціонального накопичення та використання.

Завдання дослідження:

узагальнити теоретичні засади сутності процесу управління золотовалютними резервами країни, розкривши при цьому зміст понять «золотовалютні резерви», «структура золотовалютних резервів» та «управління золотовалютними резервами»;

визначити особливості формування оптимальної структури золотовалютних резервів відповідно до потреб міжнародних розрахунків;

проаналізувати етапи процесу управління золотовалютними резервами країни та функції органів управління;

дослідити світову практику формування та використання золотовалютних резервів окремих країн;

проаналізувати якісні показники управління золотовалютними резервами України;

проаналізувати кількісні показники управління золотовалютними резервами України;

оцінити вплив макроекономічних факторів на формування оптимального рівня золотовалютних резервів України;

визначити вплив валютної лібералізації на можливість формування оптимального рівня золотовалютних резервів з метою забезпечення валютної безпеки держави.

Об'єкт дослідження економічні відносини, пов'язані з формуванням та використанням золотовалютних резервів.

Предмет дослідження теоретичні та практичні засади управління золотовалютними резервами країни.

Методи дослідження аналізу і синтезу, групування, порівняння та узагальнення економічних показників, статистичний, математичний; прогнозування, фінансового аналізу та спостереження.

Інформаційна база дослідження наукові праці вітчизняних та зарубіжних економістів; законодавчі та нормативні акти, що регулюють діяльність банків в Україні; офіційні фінансові звіти банків; офіційні статистичні дані НБУ; науково-методична література; матеріали періодичних видань та Інтернет-ресурси

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (56 найменувань) та 3 додатка. Загальний обсяг роботи становить 81 сторінок. Основний зміст викладено на 73 сторінках. Робота містить 6 таблиць, 18 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано статтю: _____.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні аспекти управління золотовалютними резервами країни» розглянуто теоретичні засади процесу формування та використання золотовалютних резервів країни, визначено поняття «золотовалютні резерви», «управління золотовалютними резервами», функції золотовалютних резервів, рівні управління золотовалютними резервами.

У другому розділі «Оцінка якості управління золотовалютними резервами України» проаналізовано стан та структуру золотовалютних резервів окремих країн світу та України, динаміку золотовалютних резервів України за критерієм покриття 3,4,5-місячного імпорту, за критерієм А. Грінспена та П. Гвідотті, за критерієм Г. Редді, за критерієм О. де Бюфорта Війнхольда та Е. Кептейна.

У третьому розділі «Шляхи формування оптимальних обсягів та структури золотовалютних резервів» запропонована регресійну модель, використання якої дозволить визначити вплив макроекономічних факторів на обсяг золотовалютних резервів, обґрунтована необхідність проведення валютної лібералізації, відповідно до визначених етапів, з метою недопущення високої волатильності валютного курсу, запропонована методика визначення рівня ризику валютних операцій щодо їх проведення з метою недопущення непродуктивного виведення капіталу з України.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити наступні висновки:

1. Протягом 2002-2018 рр. обсяг золотовалютних резервів мав не стабільний тренд. Найбільшого обсягу міжнародні резерви України досягли у 2011 рр., що пов'язане з поживленням експортоорієнтованих галузей, після фінансової кризи 2008-2009 рр. та отриманням кредитів від світових фінансових інститутів. Найнижчого рівня міжнародні резерви досягли у 2014 р. – 7,5 млрд. дол. США, причинами цього були: соціально-економічна криза, військовий конфлікт на сході, масштабні валютні інтервенції НБУ.

2. Проведений аналіз складу та структури золотовалютних резервів НБУ свідчить, що найбільшу питому вагу в них займає іноземна валюта, наступним за важливістю компонентом є монетарне золото, яке, хоч і не має значної питомої ваги (до 10 %), проте поступово зростає. СПЗ та резервна позиція в МВФ не грають суттєвої ролі в структурних змінах ЗВР.

3. Оцінка необхідного обсягу міжнародних резервних активів національної економіки довела їхню адекватність, однак не за всіма критеріями. Це свідчить про необхідність розробки низки нормативно-правових актів, на підставі яких уряд та Національний банк України зможуть стимулювати приплив іноземного капіталу, що дасть змогу наростити золотовалютні резерви.

4. На основі запропонованої багатфакторної економіко-математичної моделі було встановлено: зв'язок між обсягом золотовалютних резервів і зовнішнім державним та гарантованим державою боргом значний обернений, що свідчить про використання НБУ резервів на повернення державних боргів; зв'язок між обсягом золотовалютних резервів та індексом споживчих цін обернений: здешевлення національної валюти призвело до здороження імпорту, що, в свою чергу, спричинило подальше зростання попиту на іноземну валюту на внутрішньому ринку; зв'язок між зовнішньоторговельним сальдо та обсягами ЗВР є зворотнім, оскільки зростаючий дефіцит зовнішньоторговельного сальдо, покривався за рахунок резервів.

5. Зважаючи на недостатній рівень ЗВР України, важливим кроком є наповнення резервів за рахунок коштів іноземних інвесторів, що потребує прозорого та зрозумілого законодавчого підґрунтя, зняття низки обмежень на операції з іноземним капіталом шляхом проведення поступової лібералізації валютних операцій.

6. Концептуальні підходи щодо визначення етапів лібералізації валютного регулювання, за наявності необхідних передумов, доцільно представити у вигляді наступної послідовності: моніторинг існуючих валютних обмежень з метою визначення неефективних заходів; поступове скасування антикризових валютних обмежень; оптимізація порядку проведення поточних валютних операцій; поступова лібералізація операцій, пов'язаних з надходженням фінансового капіталу в Україну; поступова лібералізація операцій щодо витоку фінансового капіталу за кордон; оцінка ефективності запроваджених заходів.

7. У межах провадження заходів із лібералізації валютного регулювання, доцільним є визначення рівня ризику валютних операцій щодо їх проведення з метою недопущення непродуктивного виведення капіталу за межі України. Визначати рівень такого ризику можливо за методикою, яка ґрунтується на особливостях проведення розрахунків із нерезидентами за поточними валютними торговельними і неторговельними операціями, а також за фінансовими операціями, пов'язаними з рухом капіталу.

АНОТАЦІЯ

Соколова П.О. «Стратегія управління золотовалютними резервами»,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою «Управління діяльністю банків на фінансовому ринку»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – економічні відносини, пов'язані з формуванням та використанням золотовалютних резервів.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти процесу формування та використання золотовалютних резервів країни, визначено поняття «золотовалютні резерви», «управління золотовалютними резервами», функції та рівні управління золотовалютними резервами.

Проаналізовано склад та структуру золотовалютних резервів в світі та Україні, відповідність обсягів золотовалютних резервів загальноприйнятим критеріям оптимальності, динаміку валютного курсу, стан платіжного балансу, динаміку валового зовнішнього боргу та зовнішнього державного та гарантованого державою боргу, обсяги експорту та імпорту країни та вплив цих факторів на рівень золотовалютних резервів країни.

Запропонована регресійна модель, використання якої дозволить спрогнозувати вплив макроекономічних факторів на обсяг міжнародних резервів, обґрунтована необхідність проведення валютної лібералізації, відповідно до запропонованих етапів, з метою недопущення високої волатильності курсу, запропонована методика визначення рівня ризику валютних операцій щодо їх проведення з метою недопущення непродуктивного виведення капіталу.

Ключові слова: резерви, валюта, борг, платіжний баланс, золото, лібералізація.

ANNOTATION

Sokolova P.O., «Management of gold reserves»,
thesis for Master degree in specialty «072 Finance, Banking and Insurance»
under the program «Managing the activities of banks in the financial market»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2018

Thesis consists of three chapters. Object of study is economic relations related to the formation and use of gold and foreign exchange reserves..

The theoretical aspects of the process of formation and use of the country's gold and foreign exchange reserves are considered in the thesis. The statements of "gold and foreign exchange reserves", "management of gold and foreign exchange reserves" and also functions of gold and foreign exchange reserves, levels of gold and foreign exchange reserves management gold are defined.

The composition and structure of gold and foreign exchange reserves in the world and in Ukraine, the compliance of the volumes of gold and foreign exchange reserves to the generally accepted criterias of optimality, the dynamics of the exchange rate, balance of payments status, the dynamics of gross external debt and external public debt and debt guaranteed by the state, the volume of export and import of the country and the influence of these factors on the level of gold and foreign exchange reserves of the country have been analyzed.

A regression model, the use of which will make it possible to predict the influence of macroeconomic factors on the volume of gold and foreign exchange reserves, is proposed. The necessity of currency liberalization in accordance with the proposed stages is justified. The method for determining the level of risk of foreign exchange operations in relation to their conduction is proposed in order to prevent unproductive capital withdrawal beyond Ukraine.

Keywords: reserves, currency, debt, balance of payments, gold, liberalization.